

474. Vickeby, Knivsta sn.

Pl. 87.

Litteratur: L 20, D 2: 227. J. Bureus, Fa 6 s. 43 n:r 14 (Bureus' egen uppteckning), Fa 5 n:r 418, Fa 1 s. 94, Fa 10: 2 n:r 30; J. Hadorph, Resejournal 1682; J. Peringskiöld, Monumenta 2, bl. 183; O. Celsius, Svenska runstenar (Fm 60) 1, s. 280, 410; UFT h. 1 (1871), s. 76; E. Brate, Svenska runristare (1925), s. 72, Anteckningar 1910 (ATA).

Äldre avbildningar: Bureus, teckning (i Fa 10: 2), kopparstick (Ff 6 n:r 170 c); Dybeck a. a.; Brate foto 1910 (ATA).

Runstenen står rest i norra kanten av en liten kulle i den sank aängen nedanför Vassunda prästgårds östra gärde, 800 m. ÖSÖ om Vassunda prästgård och 700 m. NÖ om lägenheten Karlslund. Platsen ligger inom Vickeby ägor och alltså i Knivsta sn, men nära den punkt, där Vassunda prästgårds, Vickeby och Skålstas ägor stöta samman. Den restes här år 1940.

Stenen fanns enligt Bureus »Emillan Wass. Prestegård och wiggby. kullfallen» (Fa 6), »I Vadsunda Prestegärde österut mot Vigby ägor. 9 Jun. 1637» (Fa 10: 2), »Wadsunda. I Prästens Gärde» (Fa 5). — Hadorph har besökt platsen den 25 sept. 1682 och antecknar: »Uthi wadsunda norre prästegärde i skillnaden mellan wikby ägor, dher häradsrågången framlöper mellan Håbohäradt och Erlinghundrat, ligger medh foten och bokstäfverne åth Erlinghundrat. Råstena stå brede widh.» Någon avbildning finnes, märkligt nog, icke i Peringskiölds *Monumenta* eller i *Bautil*. Förmodligen har den kommit på avvägar och försvunnit på grund av osäkerhet om var stenen rätteligen hörde hemma. Under Vassunda sn (i andra bandet av *Monumenta*) har Peringskiöld antecknat inskriften efter Bureus: »I Prästens Norra Gärde, hafver Sahl. Bureus bland sina afritningar Num: 170 aftagit En Runesten, hwars öfverskrift är så lydandes» ... — O. Celsius besökte platsen den 16 Aug. 1741 och antecknar: »Vassunda Prästgård nedan för gårdet på Östra sidan i Snåltäppan ned vid gårdzlegården, emot Wickby hagarna.» — Dybeck anger platsen helt kort: »Vadsunda socken. Prestgården. Stenen ligger i en sank äng nedanför östra gårdet.»

Granit, av vacker ljusröd-grå färg. Höjd 2,06 m., största bredd 1,06 m. Stenen är nedtill nära 0,70 m. tjock och sålunda mycket tung. Ytan är jämn och vacker. Ristningen är ej särdeles djupt huggen, men i allmänhet tillräckligt tydlig.

Inskrift:

+ **half**tan : **let** : **reisa** : **stein** : **þen**sa : **eftir** : **iukeir** : **bro**pur : **sin** : **nuk** : **kufri**þ : **eftir** : **sun** : **sin** : **kup** :
 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65
hialbi : **at** : **hans**
 70 75 80

Halfdan let reisa stein þenna æftir Iogæir, broður sinn, ok Guðfrið æftir sun sinn. Guð hialpi and hans.

»Halvdan lät resa denna sten efter Joger, sin broder, och Gudfrid efter sin son. Gud hjälpe hans ande.»

Till läsningen: Inskriften börjar med ett rakt kors +. Övriga skiljetecken äro :. 9 e har en stor och tydlig prick. Säkert stungna, med djupa runda prickar, äro också övriga e-runor i inskriften: 12, 18, 26, 34, 55 e. I 14 s går nedre stapeln ända upp till övre slinglinjen. I 16 s gå de båda lodräta staplarna något längre än till mötespunkten med mellanstapeln. Av 24 s finnes endast övre delen i behåll; där h. stapeln skulle ha stått, finnes en hög avsats i stenen, och den har därför aldrig blivit ristad. 33 k är icke stunget; icke heller 49 k. 43 s har nedre stapeln bågbojd. 46 n är givetvis felristning för a. 52 r är ett u, som tydligen har blivit rättad genom ett kort rakt, vågrätt streck mitt på bst åt vänster. 66 k står i en avsats, och bst har därför

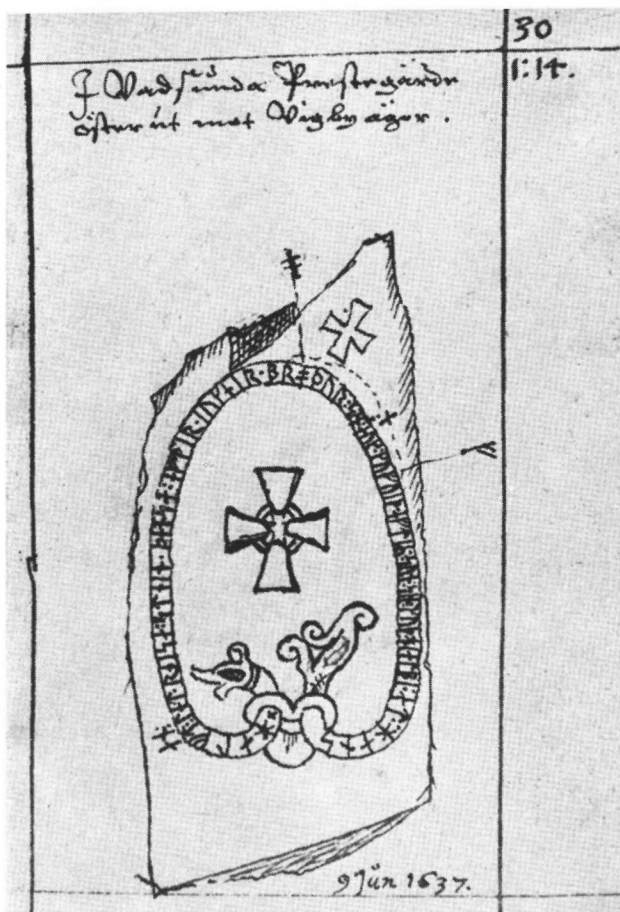

Fig. 190. U 474. Vickeby, Knivsta sn.
Efter teckning av Bureus.

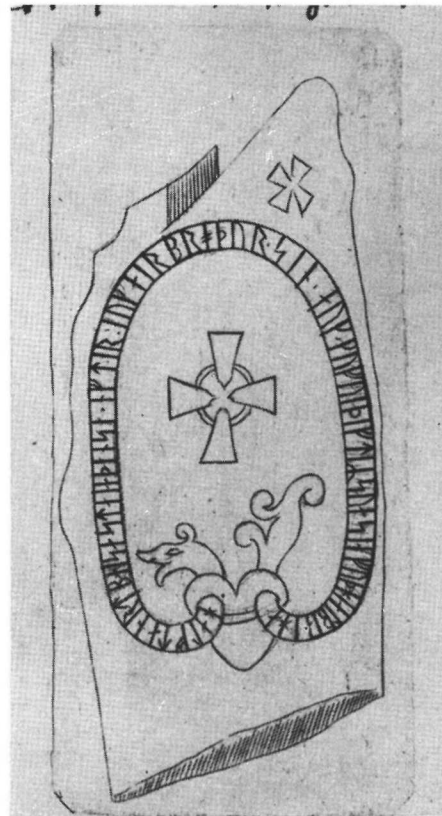

Fig. 191. U 474. Vickeby, Knivsta sn.
Efter kopparstick av Bureus.

möjligan aldrig blivit utförd. Övre punkten i sk efter 62 **n** är borta, men har säkert funnits. Efter 80 **s** finns intet sk. Bistavarna till **a, n, o, h, t, l, r** äro i allmänhet korta. Och runorna stå mycket tätt.

Bureus återger på sin teckning i Fa 10: 2 inskriften alldeles riktigt (även 46 **n**), utom att r. 52 är **u**. Fa 6: 46 **n**, 52 **u**. Kopparsticket är ganska felaktigt. — Hadorph: 46 **n**, 52 **r**. — Celsius har förbisett + vid inskriftens början. Likaså har han hoppat över 24 **s**. Han läser 46 **n** och 52 **r**. — Dybeck: 46 **a**, 52 **r**, 77—80 **hs**. — Brate: 46 **n**, 52 **r**.

Om namnet *Haldan* se E. Wessén, *De nordiska folkstammarna i Beowulf* (1927), s. 46; om *Iogæirr* se Sö 234. Om kvinnonamnet *Guðfrid* se Sö 213.

U 474 är en med stor omsorg huggen sten. Att ristaren är samme man som har utfört U 478 i Knivsta sn och U 467 och U 457 i grannsocknarna Vassunda och Haga, är uppenbart såväl av ornamentiken som av inskriften. På U 467 har han namngivit sig som Torbjörn, samme man som har ristat de båda Frisagille-stenarna i Sigtuna (U 379 och U 391). Se om honom ovan U 379.

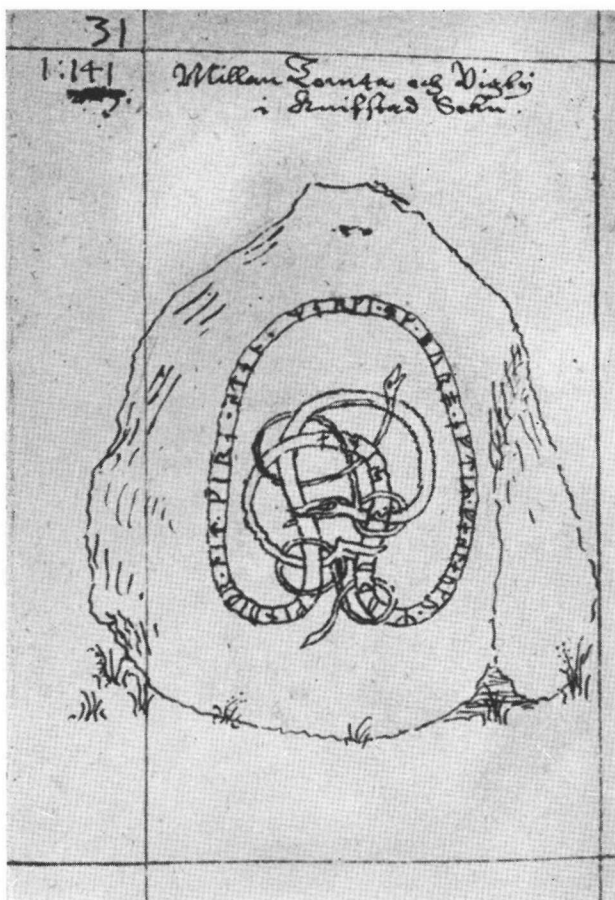

Fig. 192. U 475. Vickeby, Knivsta sn.
Efter teckning av Bureus.

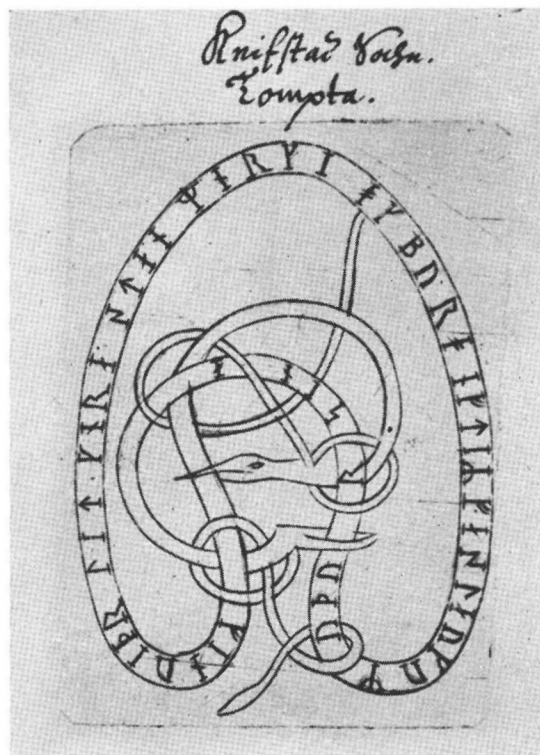

Fig. 193. U 475. Vickeby, Knivsta sn.
Efter kopparstick av Bureus.

475. Vickeby, Knivsta sn.

Pl. 89, 90.

Litteratur: B 196, L 566, D 2: 238. J. Bureus, Fa 6 s. 74 n:r 141, s. 106 (Bureus' egen uppteckning), Fa 5 n:r 234, Fa 1 s. 55, Fa 10: 2 n:r 31; Ransakningarna 1667—84; J. Hadorph, Resejournal 1682; J. Peringskiöld, Monumenta 3, bl. 151; O. Celsius, Svenska runstenar (F m 60) 1, s. 316, 2, s. 164; R. Dybeck, Svenska runurkunder 2 (1857), s. 32; UFT h. 5 (1876), s. 25; E. Brate, Anteckningar 1909 (ATA).

Äldre avbildningar: Bureus, teckning (i Fa 10: 2), kopparstick (F f 6 n:r 92); J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 196); Dybeck (D 2: 238); Brate foto 1910 (ATA).

Ristningen finnes på sydvästra sidan av ett stort stenblock 50 m. Ö om vägen Vickeby—Tomta, ung. 600 m. SSÖ om Tomta och 60 m. NV om ån från Tomta sjö. Stenblocket ligger i södra slutningen av en skogklädd höjd. Utefter södra sidan av denna utbreder sig en sankmark omkring vattendraget, och denna vidgar sig mot SV och sträcker sig fram till trakten av Vassunda prästgård. Mitt emot den plats, där runblocket ligger, är på södra sidan om ån en annan skogshöjd. Här har sålunda funnits en lämplig övergång för en väg, som från Vickeby ledde norrut till Tomta. I sänkan nedanför runblocket har man vid plöjning under senare år funnit talrika spår av den bro, som omtalas i inskrifterna U 475 och U 476, bl. a. mängder av kullerstenar.